

תת"ע 6054/02/15 - מדינת ישראל נגד יונתן ארזואן בהעדר

בית משפט השלום לתעבורה בבאר שבע

תת"ע 6054-02-15 מדינת ישראל נ' ארזואן
תיק חיצוני: 30250500441

בפני מאשימה נגד נאשמים
כב' סגן הנשיאה, השופט אלון אופיר
מדינת ישראל ע"י ב"כ עו"ד שמעון שימן
יונתן ארזואן בהעדר ע"י ב"כ עו"ד אלמוג אזולאי

גזר-דין

הנאשם הורשע על ידי בית המשפט המחוזי בבאר-שבע (במסגרת ערעור על זיכוי הנאשם אותו הגישה המדינה) בביצוע עבירה של נהיגת רכב במצב שכרות בניגוד לסעיף 362(3) בפקודת התעבורה יחד עם עבירה על תקנה 169 ב' בתקנות התעבורה.

פרשה זו החלה בשנת 2015 עת נהג הנאשם רכב ברחוב העצמאות בדימונה ובבדיקת אויר נשוף שניטלה ממנו נמצאה רמה של 405 מיקרוגרם אלכוהול בליטר אויר נשוף.

הנאשם כפר באישום המיוחס לו וטען כי מאחר ודוח המאפיינים שבוצע לו היה תקין לחלוטין, ומאחר וקיים פער העולה על 10% בין ערכי IR ו-EC בפלטי הינשוף שלו, אין אפשרות להישען על תוצאת בדיקת ה"ינשוף" כראייה להוכחת מצב שכרות, ויש הצדקה לזכותו.

טענת הנאשם התקבלה על ידי והנאשם זוכה לאחר שהתקבלה טענתו לפיה "אין להשיב לאשמה".

ביחס להחלטה זו הוגש ערעור מטעם המדינה, ובית המשפט המחוזי השיב תיק זה לדיון בבית משפט השלום כדי שתישמע פרשת ההגנה.

במהלך פרשת ההגנה בחר הנאשם שלא להעיד, אף לא אחד מהצדדים הביא ראייה חדשה והצדדים סיכמו טיעוניהם. בהעדר כל ראייה נוספת שהובאה, בית משפט זה חזר וזיכה את הנאשם בהכרעת דין מנומקת.

התביעה הגישה שוב ערעור לבית המשפט המחוזי, ובהחלטה מנומקת ומנחה, החליט בית המשפט המחוזי להרשיע את הנאשם, תוך שהחזיר התיק לאחר הרשעתו לבית משפט קמא על מנת שישמעו טיעונים לעונש וינתן גזר דין.

המדינה ביקשה להגיש טיעוניה לעונש בכתב וכך גם ההגנה.

ב"כ המדינה התייחס בטיעונו למתחם העונש הנוהג ביחס לעבירה של נהיגה במצב שכרות, וכן הגיש את עברו התעבורתי של הנאשם.

עת הפנה ב"כ המדינה את בית המשפט לפסיקה רלוונטית, הדגיש כי מתחם הענישה ביחס לעבירה שבוצעה מתחיל ב-24 חודשי פסילה בפועל.

כן סבר ב"כ המדינה כי מתחם הענישה כולל גם רכיב של מאסר ולו מותנה.

לאור רף האלכוהול שנמדד בפרשה זו, 405 מיקרוגרם מול רף אכיפה תחילי של 290 מ"ג, ולמרות משך ההליך בתיק זה עתרה המדינה לפסילה בפועל שלא תפחת מ-24 חודשים, פסילה מותנית וקנס.

ב"כ הנאשם הגיש (באחור רב) טיעונים לעונש מפורטים וארוכים המתייחסים גם לתוכן ההליך אותו עבר הנאשם בשלב ההוכחות, הכרעת הדין, ושני הערעורים בבית המשפט המחוזי.

ב"כ הנאשם סבור כי גם בשלב זה (שלב הטיעונים לעונש) זכאי הנאשם להגנה מן הצדק לאור התנהלות המדינה וכתוצאה מכך לענישה מקלה אשר תנוע בין 3-6 חודשי פסילה בפועל לצד קנס ופסיה מותנית.

בטיעונו להגנה מן הצדק בשלב הטיעונים לעונש, מפנה ב"כ הנאשם לע"פ 7621/14 אהרון גוטסדינר נגד מדינת ישראל (להלן- פרשת גוטסדינר) ולקביעותיו של כבוד השופט הנדל באותה פרשה.

לשיטת ב"כ הנאשם, "אופן בחירת ניהול ההליך על ידי המאשימה נגדו עמד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק ובעיקר של הגינות משפטית".

מסקנה זו של ההגנה נשענת על התייחסות שונה של המדינה ל"מקדם השונות" ביחס להליכים קודמים שנוהלו על ידה ולהתייחסות שונה של המדינה ל"פער שבין החיישנים" (ראה בעניין זה את עמדת המדינה בתת"ע 11893/07 מדינת ישראל נגד עינת עוזרי).

בסיום טיעונו הפנה ב"כ הנאשם לעובדה כי הנאשם נשוי, אב לשני ילדים, בן 37, מצבו הכלכלי והמשפחתי רחוק מלהיות תקין.

אין לנאשם כל עבר תעבורתי דומה ולאור חלוף הזמן מיום ביצוע העבירה (עקב התמשכות ההליכים) אין לשיטת ההגנה הצדקה לענישה מעבר ל- 3 עד 6 חודשי פסילה בפועל.

דין וגזירת הדין -

מתחם הענישה ביחס לעבירה של נהיגת רכב במצב של שכרות אכן מתחיל ב-24 חודשי פסילה בפועל ומגיע עד ל- 48 חודשים, כאשר תנועת בית המשפט בתוך מתחם זה היא תלוית נסיבות ומושפעת בעיקר משאלת רף החריגה במקרה נתון מסף האכיפה (העומד על 290 מ"ג אלכוהול) כאשר ברקע נבחן ותק נהיגת הנאשם ועברו התעבורתי.

לו במקרה "רגיל" היה עוסק גזר דין זה, יותר מסביר כי עמדתה העונשית של המדינה הייתה מתקבלת והנאשם היה

נפסל (כבקשת המדינה) לתקופת פסילה שלא תפחת מ- 24 חודשים.

אלא שפרשה זו אינה דומה ל"תיקי שכרות" אחרים, ולמעשה דומה פרשה זו להחלטה העקרונית

שקיבל בית משפט השלום לתעבורה בירושלים (בהרכב של 3 שופטים) בתת"ע 11893/07 מדינת ישראל נגד עינת עוזרי (להלן: פרשת עוזרי), שם נדונה שאלה עקרונית הקשורה לאמינות מכשיר ה"ינשוף" ולאחר פרק זמן של שנים, ולאחר שבית המשפט המחוזי בירושלים (אף הוא בהרכב של שלושה שופטים) הסתיימה הפרשה בהרשעה.

בהמשך נימוקי לגזר הדין, אחזור לפרשת "עוזרי", אך טרם אדון בקווי הדמיון לה, אכריע בטענת ההגנה לפיה "הגנה מן הצדק" רלוונטית גם לשלב הטיעונים לעונש.

אין אני סבור כדעת ההגנה כי כוונת בית המשפט העליון הייתה להפוך הגנה שנועדה לשלב המקדמי של ההליך המשפטי לסוג של הגנה אותה אפשר להפעיל בשלב הטיעונים לעונש.

גם אם זו הייתה כוונת בית המשפט העליון, לא מצאתי בהתנהלות המדינה בפרשה זו כל עדות לניהול הליך אשר עמד בסתירה מהותית לעקרונות של צדק או הגינות משפטית.

המדינה החזיקה בעמדה דומה מאד לעמדתה בפרשת "עוזרי" ככל שהדבר קשור לפרשנות שנתנה למושג "מקדם שונות". גם בפני מותב זה, ולהבנתי גם בפני כבוד בית המשפט המחוזי, לא ייחסה המדינה למושג "מקדם השונות" פרשנות כפי שקבע לגביו בסופו של יום בית המשפט המחוזי, שכן המדינה התייחסה להפרש הנומינאלי שבין ערכי IR ו- EC ולמעשה ליבת הדין נסובה סביב שאלת היכולת לבחון הפרש זה בהצלבה בין הנתונים.

קביעתו של בית המשפט המחוזי לפיה יש לבחון את "מקדם השונות" כערך סטטיסטי מתמטי כפי שקבע המחוקק אינה קשורה להתנהלות המדינה בהליך, שכן המדובר בקביעת בית המשפט המחוזי לגביה לא הייתה למדינה כל השפעה בהתנהלותה. גם אם המדינה בשלב כזה או אחר קיבלה או הצטרפה לעמדתו של בית המשפט המחוזי בנושא הגדרת "מקדם השונות", הרי שאין בשינוי עמדה זו (לאור עמדת בית המשפט) משום "סתירה מהותית לעקרונות של צדק או הגינות משפטית".

המדינה לא יצרה בשום שלב מושג חדש על פיו יש לבצע חישוב עם מכשיר "הינשוף", ואימוץ פרשנות דווקנית ללשון החוק (גם אם במקור פרשנות המדינה הייתה אחרת) אינה הופכת את התנהלות המדינה בהליך ככזו המקימה "הגנה מן הצדק", בוודאי לא בשלב הטיעונים לעונש.

אני דוחה את בקשת ההגנה ליישם עבור הנאשם "הגנה מן הצדק" בשלב משפטי זה, הן בשל השלב המשפטי בו מועלית הטענה, והן מנימוק מהותי לפיו עצם הטענות אינן מקימות את ההגנה.

יחד עם זאת, וללא קשר לדחיית טענת ההגנה באשר לטענה מקדמית של הגנה מן הצדק בשלב הטיעונים לעונש, בהחלט ראוי לבחון את השאלה, האם מטעמים של צדק, נכונה הקלה עם נאשם במקרה נתון, וזאת במנותק משאלת התנהלות המדינה כלפיו בהליך נתון.

בתת"ע 11893/07 מדינת ישראל נגד עינת עוזרי סבר הרכב של שלושה שופטי תעבורה כי עצם ניהול פרשה עקרונית ייחודית בתיק נתון והתמשכות ההליכים בו על פני שנים ביותר מערכאה אחת, מצדיק הקלה בענישה גם כאשר נקבעה ענישה סטטוטורית כענישת מינימום.

בפרשת עוזרי קבע בית משפט השלום בהרכב רף אכיפה של 400 מ"ג מה שחייב את זיכוי הנאשמת.

בערעור להרכב בבית משפט המחוזי בירושלים, נקבע רף אכיפה חדש של 290 מ"ג מה שהפך את רף האלכוהול של הנאשמת להרשעה, והתיק הוחזר למתן גזר דין לבית משפט השלום.

בסופו של יום, מטעמי צדק, ולאור התמשכות ההליכים בתיק העקרוני של הנאשמת עוזרי, חרג בית משפט השלום לתעבורה מרף הענישה הסטטוטורי ונגזרו על הנאשמת 11 חודשי פסילה ועוד 29 ימים, בקיזוז הפסילה המנהלית שריצתה לצד קנס ופסילה על תנאי.

גם המדינה (שלא ערערה על החלטה זו) נתנה בקבלתה ענישה זו כענישה סופית, "הכשר" לעמדת בית המשפט לפיה כאשר בתיק עקרוני עסקינן, וכאשר "על גבו" של נאשם נתון מתבררת סוגיה משפטית שלה "השלכות רחוב" ולצורך ברור הסוגיה מתנהלים הליכים על פני שנים, יהיה זה צודק לתת ביטוי למצב זה בשלב הענישה כשיקול לקולא, שכן גם ל"עיניו הדין" משמעות עונשית כלפי נאשם.

בית המשפט העליון בע"פ 5669/14 לופליאנסקי נגד מד"י (להלן - פרשת לופליאנסקי) (וכן ראה מאמרו של דר' יובל ליבדרו (חוברת הסנגור 8-197) במאמרו "חריגה ממתחם העונש ההולם מטעמי צדק") קבע אפשרות לחריגה ממתחם העונש הנוהג מטעמים של צדק.

וכך קבע בית המשפט העליון:

"תיקון 113 לחוק העונשין נועד כאמור לקבוע עקרונות ושיקולים מנחים בענישה ולהנחות את בתי המשפט בעניין האופן שבו יש להתחשב ולאזן בין השיקולים השונים. עמדנו על כך שהחוק מעגן את עקרון ההלימה כעקרון מנחה. בגדר האמור, על העונש להיות מידתי ביחס לחומרת מעשיו של הנאשם ולאשמו. במסגרת תיקון 113 לחוק העונשין הנחה המחוקק את בתי המשפט להתחשב בשיקולים פרטניים המאפיינים את הנאשם וזאת כחלק אינטגרלי מהליך גזירת העונש. הנחייה זו מקורה בתפיסה כי על הענישה להתאים לנסיבותיו הפרטניות של הנאשם כחלק מהתייחסות הוליסטית למכלול נסיבות חייו, מתוך השאיפה שהפגיעה שבשימוש בסנקציה הפלילית תיעשה במידה שאינה עולה על הנדרש (חגית לרנאו וישי שרון "שמונה הכרעות ערכיות בחקיקת חוק הבניית שיקול הדעת השיפוטי בענישה" הסניגור 183, 14, 20-21 (2012)). להשקפתי, עקרון המידתיות בענישה, שעקבותיו ניכרים לא אחת באופן שבו הותווה שיקול הדעת השיפוטי בקביעת העונש במסגרת התיקון, על השלבים השונים הקבועים בו, צריך להנחותנו גם באותם מקרים חריגים וקיצוניים שבהם ראוי יהיה - בגדר הדין הקיים וכל עוד לא שונה - לחרוג ממתחם הענישה נוכח שיקולי צדק."

"כך ראוי שנעשה, במקרים חריגים, גם לגבי חריגה לקולה ממתחם העונש ההולם במצבים שאינם נופלים לחריג השיקום. להשקפתי, בסוג כזה של מקרים לא ניתן להלום מצב שלפיו ייכפה על בית המשפט לגזור

עונש בלתי מידתי.

"בבוא בית המשפט לשקול חריגה מטעמי צדק ממתחם העונש ההולם, שומה עליו לאזן בין טעמי הצדק המצדיקים חריגה מן המתחם לבין חומרת המעשים שבהם הורשע הנאשם. בקטגוריה שבה עסקינן יש לבחון אם עונש של מאסר בפועל עלול לסכן את חייו של מי שהורשע בדין או לקצר בצורה ניכרת את תוחלת חייו, ולהביא מנגד, כאמור, את חומרת המעשים שבהם הורשע. תוצאת איזון זה עשויה להיות שליחתו של הנאשם לעונש מאסר בפועל הנמוך מתחתית מתחם הענישה שנקבע; או הימנעות מהשתת מאסר בפועל, גם מקום שבו "רצפת" מתחם העונש ההולם כוללת עונש מאסר בפועל, הכל לפי נסיבות המקרה."

מן המתואר לעיל, נראה כי לבית המשפט הסמכות לחרוג לקולה מחלקו הנמוך של המתחם במקרים מיוחדים בהם שיקולי צדק מחייבים זאת, ולא רק משיקולי שיקום.

ומן הכלל אל הפרט -

הנאשם ביצע את העבירה שיוחסה לו ביום 1.1.15 לפני יותר מארבע וחצי שנים.

בשל הסוגיה העקרונית שעלתה בעניינו, התמשכו ההליכים על פני שנים, בעוד מותב זה זיכה אותו, בית המשפט המחוזי החזיר ההליך לשלום לשמיעת פרשת ההגנה, הנאשם זוכה שוב, ובערעור לבית המשפט המחוזי, אגב קביעת פסק דין מנחה חדש הקובע שיטת חישוב חדשה לנתוני ה"ינשוף", הורשע הנאשם והתיק הושב אלי לגזירת ענישתו.

המדובר בהליך ארוך מאד וב"עיניו דין" ארוך שעבר הנאשם (גם אם הורשע בסופו של יום) והכל לצורך בירור של שאלה משפטית שיש לה השלכת רוחב לתיקים אחרים בבתי המשפט.

הנאשם עצמו אדם נורמטיבי לחלוטין, אב לשני ילדים, האוחז ברישיון נהיגה כדין משנת 2000.

אין לחובתו כל עבירה דומה של נהיגה תחת השפעת אלכוהול או נהיגה במצב שכרות.

עברו ב- 19 שנות נהיגה כולל 15 עבירות קנס ועבירה אחת של עקיפה עם חציית קו הפרדה משנת 2006.

אין המדובר בעבר תעבורתי חריג המקים כלפי הנאשם חובה להחמרה בענישה בשל עברו.

אני סבור כדעת הרכב השופטים בפרשת עוזרי (שם נוהל תיק עקרוני ארוך אחר ביחס למכשיר הינשוף), כי משיקולי צדק, נכון יהיה אם רף ענישת הנאשם יהיה מתחת לענישת המינימום הקבועה בחוק לה עתרה המדינה.

רף האלכוהול של הנאשם בפרשה זו אינו חריג באופן קיצוני, לא יוחסה לו נהיגה פוחזת, עקיפה מסוכנת או התנהגות חריגה אחרת זולת עצם הנהיגה במצב של שכרות.

ברור לחלוטין כי עצם הנהיגה במצב של שכרות מייצרת סכנה למשתמשי הדרך ולכן עמדת העונשית של ההגנה רחוקה

בעיני מרף הענישה הראוי לפרשה זו, לאור עקרון ההלימה. אולם, ענישה מופחתת בת 11 חודשי פסילה ועוד 29 יום בקיזוז הפסילה המנהלית שריצה הנאשם (בדומה לפרשת עוזרי) נראית לי כענישה הולמת לנסיבות המיוחדות של פרשה זו.

המדינה עצמה לא עתרה לרכיב של מאסר מותנה ולכן אין מקום לדון ברכיב זה.

אני סבור כי תמהיל של הפסילה לעיל לצד פסילה מותנית וקנס, יענו על עקרון ההלימה בנסיבות המיוחדות של פרשה זו.

לפיכך, הנני דן את הנאשם לעונשים הבאים:

א. קנס בסך 1000 ₪ או 5 ימי מאסר תמורתו.

הקנס ישולם תוך 120 יום מהיום.

ב. הנני פוסל את הנאשם מלקבל או מלהחזיק רישיון הנהיגה לתקופה של 11 חודשים ועוד 29 ימי פסילה.

מהפסילה בפועל יקוזזו 30 ימי פסילה מנהלית אותם ריצה הנאשם.

רישיון הנהיגה יופקד תוך 120 יום מהיום במזכירות בית המשפט **ואם לא יעשה כן יחשב**

הנאשם פסול מיכולת לקבל או להחזיק רישיון נהיגה, אך פסילתו לא תימנה.

ג. הנני פוסל הנאשם מלקבל או מהחזיק רישיון נהיגה לתקופה של 6 חודשים וזאת על תנאי למשך 3 שנים.

זכות ערעור תוך 45 יום מהיום.

ניתנה היום, י"ב תמוז תשע"ט, 15 יולי 2019, בנוכחות הצדדים.